

*Нашето интервю***„РЕГИОНАЛИЗАЦИЯТА ПОРАЖДА
СОБСТВЕНИ НЕРАВЕНСТВА“**

Интервю на Светла Колева с Майкъл Бъроуи*

Професор Бъроуи, българските социолози и изследователи от социал-е науки ви познават от вашите публикации и биографични справки, публикувани на официални сайтове и отговарящи на правилата на публичното устанавяне. Това, което прави впечатление, е категоричният завой към иалните науки и по-специално към социологията, който правите, веднага като получавате бакалавърска степен по математика в Университета ймбридж през 1968 г. Какво кара един млад британски математик да се равни към Замбия, да изследва работниците от медните мини и направи итърска теза за тях? Или в по-широк план, какво ви отведе в социоло-а, какво провокира интереса ви към социалните проблеми и ви свърза йно със социологията?

Това беше през 1968. Завърших висшето си образование в Кеймбридж в юда 1965–1968 г. Това беше период, през който студентите по света бяха ечени в масови протести срещу войната във Виетнам, срещу системата ишето образование – нямаше студент, който да не беше засегнат от това. в САЩ, след като завърших средното си образование и преди да отида в ибридж. Там промених възгледите си, защото видях, че американското ество е много различно от английското. Опитността, която получих там, ки въпроси, които възникнаха в мен, бяха такива, каквито математиката ожеше да постави. А аз следвах математика, само защото бях добър мат-ик в училище. В Кеймбридж по онова време не се преподаваше социо-я и аз не можех да се прехвърля към нея. През 60-те години на ХХ век ологията беше нова дисциплина в Англия и тъкмо започваше да се раз-. Ето защо не е учудващо, че проявих интерес.

Защо отидох в Африка? Отидох в Африка през 1966 г. и изобщо всяко пътувах на стоп в някоя чужда страна – бях в САЩ, в Африка, после и в ия. Реших да се върна в Африка, защото имах контакти в Южна Африка,

*Интервюто с Майкъл Бъроуи е направено по време на престоя му в София през март г.

не ми се стоеше в Англия и си зададох въпроса – каква е ролята на студентите в Африка. А защо в Замбия? Бях в Южна Африка като журналист шест месеца, тогава режимът там беше репресивен, нямаше открита политика. Трябваше някъде да продължа. Междувременно се запознах с хора от Замбия, между които един социолог от тази страна. Те ми казаха: „Ако искаш да отидеш в Замбия, ти трябва пари“, а аз имах контакти с работещи в минната индустрия и социологът ми каза: „Знаеш ли, не знаем как мултинационалните компании реагират на независимостта на страната и ако успееш да станеш част от управлението им, могат да се получат интересни за социологията резултати“. Това и направих.

В продължение на повече от 40 години работите в областта на социологията в различни обществено-политически, институционални и културни контексти, което ви прави чувствителен към различията, към специфичните условия на практикуване на дисциплината и неравните ресурси (материални, социални, културни), с които разполагат социолозите в отделните страни. Но може ли да се каже, че през тези години е имало общи направления и общозначими промени в развитието на социологията като изследователска практика, академична дисциплина и колективен актьор?

По времето, когато започнах работа в замбийската медна индустрия, марксизмът беше на мода. Той беше широко възприета теоретична рамка за разбиране на събитията в Африка. Замбия беше зависима от медната индустрия и марксизмът обясняваше какво става в Африка по-добре от всяка друга теория. Станах марксист в Замбия, като се опитвах да разбера класовата структура на постколониална Замбия. Когато започнах да правя докторат в Чикаго, се заинтересувах от източниците на алтернативните теории, свързани с модернизацията и развитието. Видях обаче, че никой повече не се интересува от Африка. Но аз вече бях станал марксист. Когато започнах да работя в Чикагската школа по социология, на нейна територия, го направих по един необикновен начин – като започнах включени наблюдения в индустрията. Чикагската школа се основава на етнографията. Но никой не се беше занимавал с индустриалното производство. Отидох в индустрията и се опитах да разбера каква е ситуацията на работниците в американския капитализъм. Така и продължих моята марксистка етнография, която започнах в Замбия.

Вие сте един от малкото западни социолози, които открито критикуват хегемонията на западната социологическа традиция и показват наличието на национални и регионални неравенства и доминации. Вие защитавате и развивате идеята за социологията като практика, здраво вкоренена в на-

ционалните общества, която допринася за развитието на дисциплината чрез прецизно изучаване на релевантни на контекста проблеми. Може ли обаче да бъде преодоляна една или друга хегемония при постоянстващите различия в ресурсите за изследователска работа, за образование, за достъп до информация и професионални мрежи?

Това е голям въпрос, защото става дума за 40–50 години. Ако вземем последните 40 години, от 1973 г. насам, това е периодът на онова, което наричам последната, третата вълна на маркетизация, който много се критикуват от социолозите, или както се нарича неолиберализъм. Това е продължителен дебат, в който социолозите се обявяват против утилитаризма и пазарния фундаментализъм – дебат, започнал още от Маркс, Вебер, Дюркем, Сорокин, продължил с Парсънс, Бурдийо. Има дълга история на противопоставяне рещу чисто икономическото възприемане на света. През последните 40 години, от една страна, този критицизъм се засилва. От друга страна, икономическият, пазарният фундаментализъм намали влиянието на социологията, защото доведе до приватизация на висшето образование и до твърде инструменталски подход към науката, което създава трудности на социолозите да покажат значението си днес. Социолозите работят в атмосфера, пропита от пропазарни настроения (мнения). Колапсът на СССР и на социализма в Източна Европа, на държавния социализъм, даде допълнителна сила на пазарното мислене. Защото, както и да оценяваме СССР и Източния блок, това беше алтернатива на пазарния капитализъм и когато той изчезна, се оказа като че ли няма повече алтернатива. А това допълнително отслаби социологията, защото тя беше критична към твърдението, че няма алтернатива.

Вие ясно виждате как социологията се практикува в централните, периферните и полупериферните и асиметричното разделение между Севера и Юга и предлагате, като алтернатива на тази ситуация, изграждането на глобалните социологии, произхождащи от особеностите на националните социологии“. В същото време, според вас, „националните социологии са необходимата основа на всяка емпирично обоснована глобална социология“. Значаваш ли това, че виждате глобалната социология като вид регионална или междурегионална практика, която се захранва и задвижва от опита на националните социологии, но има за предмет общ за тях (или за региона) проблем?

Иска ми се да свържа отговора на този въпрос с края на предишния ми разговор и по-специално с неравенствата, които възникнаха през последните 40 години. Когато говорим за социологията по света: в САЩ тя все още е силна, в Европа – по-слаба, силна е и в Латинска Америка, а що се отнася до

останалия свят, пикът на социологията беше може би през 80-те или може би през 90-те години на миналия век. Това, което открих, когато започнах да се занимавам със социология в Замбия, е, че университетите там във вида, в който ги познаваме, започнаха да изчезват (с изключение на тези в Южна Африка) и социологията в Африка почти не съществува. Очевидно има засилване на неравенствата в световен мащаб в много области, но особено това важи за висшето образование. Това поставя определени предизвикателства пред социологията. Всеки амбициозен социолог от Африка, Филипините, Тайланд, Китай иска да работи там, където има ресурси. Ресурси има в САЩ и той отива да учи социология там. А това означава да възприеме американския начин за „правене“ на социология, което съответства на американската действителност. Разбира се, американската социология не е хомогенна, тя е плуралистична, там има критична социология, има общо възприета социология, има различни методи, но все пак това е социология за Америка, макар и да иска да се представи за универсална. Американското общество е специфично, необикновено общество и теоретичните рамки и идеите, които се развиват там, е трудно да се приложат на други места. Става така, че където са концентрирани ресурсите, там се концентрират и идеите. Латинска Америка има също силно развита собствена социология. Те не могат да преодолеят хегемонията на американската, но са облагодетелствани от това, че испаноговорещите имат общ език, който не е английски. А Бразилия има, може би, най-силната социология. Тя не може да надмogne хегемонията на американската, но поне може да се противопоставя.

Още един въпрос, свързан с вашата интересна теза за глобалната социология. Доколкото тя допринася за единството на социологията „чрез артикулирането и преплитането на различията, които ни разделят“, не трябва ли глобалната социология да се разглежда по-скоро като изследователски подход, който позволява по-добро изясняване на общите ни предизвикателства чрез изучаване на отношенията между силните и по-малко силните, между големите и малките, между разполагащите с ресурси и лишените от тях?

Регионализацията има два собствени проблема. Единият е, че поражда свои собствени неравенства. Ако погледнете Латинска Америка, Бразилия доминира. В Южна Азия доминира Индия. При вас, в България, случаят вероятно е друг. Може би Германия и Франция доминират. Във всеки случай всеки регион има своя лидер. Лидери има и във всяка страна поотделно. Най-интересното в случая е, че в страната се формира елит от хора, за които английският език е основен, получили са научна степен в САЩ и използват в

страната си символния ресурс на получените научни степени, за да присъждат на свой ред научни степени. Така това става глобален процес, който поражда неравенства. Другият проблем е този за изолацията – като се отхвърля западната социология и се правят опити да се създаде нещо съвършено различно. Интересен пример в това отношение е Япония. Като голяма страна, японците неохотно влизат в международни организации, имат собствена социология, работят на своя език. Те са по-изолирани от Китай. Китайците са много ентузиастични да въвеждат западни идеи, а и са много интегрирани в западната йерархия на висшето образование. При тях се наблюдава стремеж да възприемат и западната социология.

Вие имате оригинален възглед за социологията като изградена от четири основни области или типове знания: професионална социология, политическа социология, публична социология и критична социология. Те са взаимно зависими, но балансът между тях често се нарушава както в отделни страни, така и на международно равнище. Как можем да поддържаме здравословен за развитието на нашата дисциплина баланс, след като работим в условията на геополитически, институционални, вътрешнополитически, финансови, познавателни дисбаланси, които дават превес на ориентирани към политики и произведени в големите научни центрове и метрополиси професионални знания?

Дискурсът, разговорът – това е сърцевината. Защото силните доминират в този дискурс. Това, което се случва през последните десетина години, е засилването на връзките Юг–Юг. Ние се опитваме да стимулираме връзките например между Бразилия и Южна Африка, Индия и Китай. Но това са големи страни. Ние се грижим обаче и за изграждането на мрежи между по-малките страни. В Азия – това са връзки между Китай, Япония, Южна Корея и, може би, Тайван. А по-нататък трябва да влязат Филипините, Тайланд. Това са мрежи, които са важни за страни, които можем да наречем полупериферни. Но какво става с периферните? Глобалната социология иска да създаде разговори, дискурси между тях, което е много трудна задача, но е от огромно значение. Важно е американските преподаватели по социология да признаят, че има свят извън техния (светът извън Америка). Най-добрата социология е тази, която се бори, воюва... Не смятам, че американските социолози са някакво зло, което иска да контролира или да управлява света. Американската държава го прави, но не и социолозите. Но смятам, че те са изолирани от света и това поражда проблеми – те не се нуждаят от останалия свят – това е проблемът. Другите се нуждаят от останалата част на света.

Смятам, че социолозите ще стават все по-полезни с резултатите от работата си за страната, в която живеят, ако осъзнаят, че са част от един глобален свят

Когато говорите за южна версия на професионалната социология, включвате ли в нея и приносите на страните от Централна и Източна Европа? Какво доведе до необходимостта от заместването на опозицията Изток–Запад с опозицията Север–Юг? Какво разкрива и прикрива тази промяна?

Методологическият подход, който винаги защитавах и развивах, изледвайки различни случаи в много години, е в основата си етнографски. Той подход, който изразява и валидира опитността на различни хора в различни страни. Той започва от техния жизнен опит. Мисля, че това е методология, която поставя под въпрос хегемонията на американската и европейската социология. Когато човек започне от опита на хората в Африка, Китай, Колумбия, Филипините, Чили и т.н., той започва да вижда колко ограничени са методологичните рамки, които идват от Север. И когато методологическият подход тръгне от етнографията, тогава се вижда как живият опит, оформен от макросилите (социалните структури), води до други теоретични рамки, които произтичат от живия опит. Например в Латинска Америка теоретичните рамки са базирани върху живия опит в Латинска Америка. Така е било през 50-те, 60-те, 70-те години. Мисля, че методологическият подход на разширеният изследване на конкретни случаи, базирано върху етнографията, поставя под съмнение хегемонията на американската и европейската социология. Методът ми започва със запознаването с живия опит на хора от различни части на света. Поставя под въпрос теоретичните рамки, които са привнесени от другаде.

Вие сте бил гост-професор в Унгария преди 1989 г. и сте провеждал изследвания в Русия след разпадането на социалистическата система. В тази връзка бих искала да ви попитам какво научихте от унгарските социолози, работещи по това време в условията на комунистическата държавна партия, и от руските социолози, които през 90-те години, подобно на колегите си от Централна и Източна Европа, се опитват да се освободят от социалистическото наследство? В тези два различни социални и познавателни контекста открихте ли специфични форми на научна рефлексия и дискурс, различни от тълкуванията, доминиращи в световната социология?

Да започнем с изследванията ми в Унгария. Това, което ме интересуваше, е ситуацията, характеристиките на работническата класа в условията на

държавен социализъм. И изводът, до който стигнах, верен или не, е, че, първо: работата, бидейки организирана по друг начин в условията на държавен социализъм, защото се осъществява в администрирана и понякога в планова икономика, води до дефицит. Бях повлиян много от работите на Янош Корнай и от неговите обяснения защо дефицитът е присъщ на държавния социализъм. От работата си в завода стигнах до извода, че единственият начин социалистическата индустрия да стане ефективна, е да се даде автономия на работещите и те да се адаптират към дефицита. Вторият извод беше свързан с възприемането на ситуацията от страната на работниците. В Америка работниците възприемат позитивно капитализма, в противоречие с твърденията на Маркс, че те би трябвало да бъдат критично настроени към него. Те са позитивно настроени поради начина, по който е организирана дейността. Точно обратното е в условията на държавния социализъм. Работниците се противопоставяха, не бяха съгласни. Те казваха на партийната държава: „Вие обещахте социализъм – равенство, справедливост и ефикасност, а навсякъде се вижда неравенство, несправедливост и неефикасност. Ние искаме истински социализъм.“ Затова те критикуваха партийната държава, че не изпълнява своите обещания. Според мен, тя не можеше да изпълни тези свои обещания и затова системата се разруши. В Унгария ставаше дума за две неща – организацията на работата и възприемането на социализма.

Това, което възприех от унгарските социолози, бяха идеи на Селени, Хараста, Конрад, идеи от някои млади учени и, разбира се, възгледите на Янош Корнай. Те оформиха моите разбирания за държавния социализъм. Изобщо бях много повлиян от социологията и икономиката на държавния социализъм.

Що се отнася до Русия, там за пръв път бях през 80-те години. Когато разказах на съветски социолози за това, което правя в унгарски предприятия, те ме обявиха за луд. Казваха, че никой не може да прави сериозна наука във фабрика. Наука се прави чрез изследване на общественото мнение, теренни проучвания, анкети и т.н. Никога не съм бил много близък със съветски социолози. Те бяха до голяма степен инструменти на партийната държава, много ограничени в критичното си отношение (за разлика от унгарските си колеги), затова бях доста самотен в постсъветска Русия. Имах съвместна работа с Буев, млад руски социолог и с двама-трима социолози в град Сивтикар. Постсъветската социология, според мен, има много ограничено влияние. Напоследък има някои неща, които знам за хора от Европейския университет в Санкт Петербург – Здравомислова, Илин, Волков... Когато правех изследванията си през 90-те години в Русия, там се говореше за преход от социализъм към капитализъм и това беше същинско бедствие, защото това беше руски, съветски, болшевишки подход към прехода. Имаше един известен план на Шата-

лин, в който ставаше дума за петстотин дни преход от държавен социализъм към капитализъм. Това беше абсурдно, това приличаше на възраждане на революционния подход за светкавичния преход към социализъм. Но хората мислеха, че пазарът ще реши проблемите им. Казах им, че това е nonsens. Пазарът ще породи много проблеми, много неравенства. Това, че плановата икономика е катастрофирала, не означава, че пазарът дава решението. Понеже те обвиняват миналото, не означава, че пазарът ще им обещае бъдеще. Този болшевишки или сталинистки преход излезе много скъп. Там разрушиха всеки възможен аспект на държавния социализъм. Всъщност разрушиха държавата. А когато разрушиш държавата, се разрушава всичко. Реално настъпи пълен упадък, който изглеждаше невъзможен през XX в. в мирно време. Имаше дебат с един икономист, дали преходът трябва да е революционен или еволюционен, както някои твърдяха. Аз твърдах, че трябва да е инволюционен. Пазарът изяде (унищожи) производството. Всички ресурси отиваха за развитие на търговията, банките, финансите, но не и към производството. В производството се получи нещо, което наричам примитивно декумулиране (разпиляване) – производствените процеси се разпаднаха. Нищо не се произвеждаше, хората, работниците, след като загубиха работата си, трябваше да се обърнат към селското стопанство, към примитивни докапиталистически начини на производство. Това е катастрофа. Единственото нещо, на което Русия разчиташе, разбира се, бяха природният газ и нефтът. Така те можеха да успокоят тези, които протестираха и бяха недоволни, а всичко това беше ужасно да се наблюдава. Затова трябваше да преосмисля моето разбиране за марксизма. Възприех идеите на Полани и станах горещ негов привърженик и така преосмислих марксизма. Разбрах, че пазарът трябва да се взема предвид много по-сериозно, отколкото това прави марксизмът. По-сериозно да се приемат опитът и ефектите от пазара, защото в Русия изчезнаха работниците и производството, а се появиха банките, финансовите институции, търговците, мафията и т.н.

Ако мога да обобщя, много от изследванията върху прехода на страните от държавен социализъм към пазарен капитализъм имаха влияние върху социологията. Много хора изследваха този преход, но може би недостатъчно. Той е изследван както тук, в тази част на света, така и на Север, и в САЩ. Това, което социологията научи от тази част от света, е, че съветският комунизъм не е бил хомогенен – той се проявява по различен начин в България, в Унгария, в Полша... Политолозите игнорираха това. Те все още са под влиянието на тоталитарни представи и поради това не разбраха защо системата пропадна. Те не отчитат специфичния контекст, специфичните икономически форми. Те бяха много различни в Унгария и в Полша, които познавам. Пред

полагам, че подобна е била ситуацията и в България. Трябва да се признават националните специфики.

От тази част на света, Източна Европа, има приноси за разбирането на пазарната икономика и условията за нейното съществуване. Икономистите казват, че трябва да има пазарен преход към пазарна икономика, каквато беше идеята, да речем, за шоквата терапия – да разрушим всичко, което идва от миналото, и пазарът ще се появи. Социолозите казват: „Не, вие трябва да имате институции, които да поддържат пазара“. Има още интересни теории, които възникнаха в тази част на света от анализа на промените. Например Иван Селени, който има интересни идеи за връзката между пазара и държавата, и оказва влияние върху икономическата социология и политическата социология. Права сте обаче, че ако говорим за отношението Север–Юг, твърде силно се подчертава разликата. Върху това трябва да се дебатира. Причината, за която тя се споменава, е, че разликата се подчертава предимно от хората от Севера и то от позицията на силата, от хегемонистична позиция. Но когато говориш от позицията на силата, стигаш до бинарните опозиции. Светът обаче е доста по-сложен.

В публикациите си предупреждавате за рисковете на интердисциплинарния подход, разглеждан от Имануел Уолгърстийн като налагане на „единна социална наука“, което, според вас, води до „разтваряне на дисциплините“ и до „загуба на дисциплинността, необходима за всяка наука“. Вие сте за „мек“ (умерен) подход, който отчита адресатите на знание (академична/извънакадемична аудитория) и типа произведено знание (инструментално или рефлексивно знание) и така помага за укрепване на връзките между дисциплините. Как обаче реално да практикуваме този мек подход, след като се намираме в неравностойни институционални, организационни и познавателни позиции, след като финансиращите институции налагат като научна норма за високи постижения и съответно за успех интердисциплинарността в нейната твърда версия (като разтваряне на дисциплините)? Намираме се в парадоксална ситуация: ако не участваме в глобалните процеси на рационализация (система за класиране, превръщането в стока на производството, продажбата и разпространяването на научни знания, публикуване в списания с импакт фактор и т.н.), изпадаме от системата. Ако участваме, само легитимираме състоянието си на аутсайдери. Как да разгледим този парадокс?

Един мой приятел и колега го каза много хубаво: „Ако публикуваш глобално, губиш локално, ако публикуваш локално, губиш глобално“. И аз се запитах: как можеш да правиш и двете – да публикуваш глобално и да пече-

лиш глобално. В САЩ няма този проблем. Но в почти всяка друга страна го има. За страна като България това означава, че трябва да има хора, които публикуват в англоезични списания и се ангажират с идеи, които идват от чужди страни. Но трябва да има и други, които публикуват локално и които да са вградени в локалните общности. Такива, които публикуват в националните (локалните) контексти, трябва да са силно свързани с местните общности. Въпросът е човек може ли да направи и двете? В някои случаи това е резултат от индивидуални усилия. Знам, че вие можете – публикувате и на английски, и на български. А другото е да се създадат различни групи. Може би трябва да има общо разбиране, групите да могат да работят заедно. Въпросът опира до ресурсите и до възможностите. Космополитните групи имат повече възможности от локалните. Те могат да направят мрежи в ЕС и извън него. Трябва да се намери начин тези групи да работят заедно, така че да се преминава от космополитна към локална група и обратно. Първата стъпка за разрешаването на този проблем е да се осъзнае, че той съществува. След това да се помисли за възможности, чрез които този въпрос да се разреши. Например в Академията има хора, които правят изследвания, които са свързани с тези космополитни групи, но те трябва да са обвързани с локалните институции, с локалните университети, трябва да съществува балканска мрежа, която да създава възможност за връзки и мобилност между тях. А това е наистина много трудно. И в една страна може да е по-трудно отколкото в друга. Проблемът е дали можем да пренасяме части от „северната“ социология някъде по света и да ги превръщаме в извори за локални изследвания. Това е много интересен въпрос. Да сравним Русия и Китай. Социологията в Русия няма влияние в американската социология, но социологията в Китай има огромно влияние върху икономическа социология. Защото в Русия икономиката беше в бедствено положение, а в Китай имаше успех. А социолозите обичат успехите, защото това означава, че и те са се справили добре. Но в крайна сметка голямото внимание ще падне върху Китай. Така че, ако китайски специалист отиде да работи в САЩ, той ще получи признание от колегите си, но ако е от Русия ще има по-скоро негативно или неутрално отношение: „Е, руснаците са изключение...“. Няма особено предизвикателство, такова съперничество, както между американската и европейската социология. Така че отново зависи от страната и дали това е наистина възможно. За социолозите в САЩ, какъвто е моят път и на някои мои колеги, ние сме впечатлени от работата на колегите ни извън САЩ, смятаме, че има какво да научим от тях.

И накрая един по-скоро журналистически въпрос. Вие сте за първи път в България. Какви са впечатленията ви от срещите ви с българските студенти, преподаватели и изследователи в социологията?

За няколко дни е много трудно човек да създаде представа за непозната страна. Но първото ми впечатление е, че бях много развълнуван. Научих много бързо какви са перспективите в България. До този момент няха представа колко разнообразна е историята на България, за нейните връзки с Русия, Австро-Унгарската империя, Османската империя. Разбира се, и протестите. Наскоро бях и в Румъния. Така че научих много за младите социолози. Несъмнено, докато се изнася лекция, атмосферата в различните департаменти е съвсем различна. Мисля, че Академията е наследство от социалистическия период и изследователите там се намират в много трудна икономическа ситуация в настоящите условия. Хората работят в Академията и преподават в университетите. И големият въпрос е дали ще могат да оцелеят или не. И как биха могли да оцелеят, което е интересно предизвикателство. По време на лекциите ми в НБУ имаше много интересен разговор по повод на социалните вълнения. А в Софийския университет бях учуден от факта колко хора разбираха английски. Там нямаше превод. Мисля, че не мога да разбера достатъчно добре това, което се е случило тук през 1990 г. Вероятно хората са били ангажирани в обществената и политическата социология. Може би появата на американски социолог ги е впечатлила, но това, което наистина смятам за интересно и задълбочена връзка, която наистина ми хареса, бяха коментарите, които хората правеха за много различни неща. Защото аз говорих за различни неща. Говорих за марксизма след комунизма и хората се интересуваха от това, а въпросите им бяха много интересни. Мисля, че хората бяха заинтригувани да чуят някого от Запада да говори за марксизма след комунизма. Но условията, както и навсякъде по света, стават все по-трудни за социолозите. Мисля, че все още има енергия в това, но сякаш социолозите са попаднали в нещо като „ваканция от това, на което са се посветили“. Това не е някакъв „голям бунт“, в материалистични термини, а защото вярват, че светът би могъл да бъде по-добро място. И в това социологията има роля, която трябва да играе. Аз го чувствам и мисля, че по-голямата част от хората тук, в България, са в състояние също да го почувстват. Ние, социолозите, можем да допринесем за един по-добър свят, въпреки че всъщност твърде малко хора се вслушват в това, което казваме. Ние все още вярваме, че трябва да опитаме.

Благодаря ви много, че отделихте време за интервю за читателите на списание *Социологически проблеми!*

20 март 2013 г., София

Превод и транскрипция: *Петя Тодорова*

Научен живот

МАЙКЪЛ БЪРОУИ С ПОЧЕТЕН ЗНАК С ЛЕНТА НА ИНСТИТУТА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОБЩЕСТВАТА И ЗНАНИЕТО ПРИ БАН ЗА ЧУЖДЕСТРАНЕН УЧЕН (София, 18 март 2013 г.)

На 18 март 2013 г. Майкъл Бъроуи беше удостоен с Почетен знак с лента на Института за изследване на общества и знанието при БАН за чуждестранен учен. Церемонията се състоя в Централното управление на БАН, а почетният знак беше връчен от директора на института Румяна Стоилова. След това Майкъл Бъроуи изнесе публична лекция на тема: „Предизвикателства пред глобалната социология“.

Професор Бъроуи е преподавател в Департамента по социология в Калифорнийския университет (Бъркли) и е една от най-значимите фигури на съвременната световна социология. Преподавал е в Замбия, Южна Африка, САЩ, Франция и Тайван, изследвал е чрез метода на включеното наблюдение индустриални отношения и конфликти в Замбия, САЩ, Унгария и Русия. Автор е на 13 книги, шест от които в съавторство с изследователи от САЩ, Европа и Азия, и на над 120 статии в престижни научни списания. Председател

на Американската социологическа асоциация (2002–2005) и зам.-председател на Международната социологическа асоциация (МСА) (2006–2010), понастоящем председател на МСА (2010–2014) и редактор на онлайн списанието на МСА *Global Dialogue*.

В продължение на повече от четири десетилетия център на изследователския интерес на Бъроуи са отношенията на доминация и неравенство в предприятия, метрополии, икономики и пазари, изучавани чрез критично прилагане на аналитичния марксизъм и т.нар. разширен/разгърнат метод на изследване на случай (*extended case method*). Това му позволява производство на знания със значима универсализираща стойност въз основа на прецизно етнографско изследване на проблеми, породени в различни до противостоещи социално-икономически системи (държавен социализъм, напреднал капитализъм, общества в преход, постколониални и постсоциалистически общества, глобална икономика). Цялата изследователска дейност на Бъроуи – от изучаването на класовите, расовите и трудовите отношения в Африка през изследване на индустриалните конфликти в условията на държавен социализъм и пазарна икономика и на т.нар. икономическа инволюция (преход без трансформация) в Русия до проучване на университети в съвременния глобален свят – е подчинена на критично осмисляне на „фабриката на социалното“ и на изграждане на публична социология, т.е. на социология, в която теоретизацията, интервенцията и участието в публичните дебати са неотделими части на практикуването на дисциплината.